

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 lutego 2025 r.

Pozycja 65

POSTANOWIENIE

z dnia 4 grudnia 2024 r.

Sygn. akt Ts 79/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.Ż. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 62 § 4 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2022 r. poz. 859, ze zm.; dalej: Kodeks karny skarbowy) w zakresie, „w którym użyte w tym przepisie słowo «sprzedaż» oznacza również świadczenie pomocy prawnej w rozumieniu art. 2 i 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1166) w toku nabycia sprawdzającego z art. 94k i nast. ustawy (...) z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 813 z późn. zm.)”, z art. 2, art. 20, art. 21, art. 22, art. 30, art. 31, art. 32, art. 40, art. 42, art. 45, art. 47, art. 64 ust. 2 oraz art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 140 § 1 Kodeksu karnego skarbowego w zakresie, „w którym przepis ten zezwala na uznanie przyjęcia mandatu karnego za przyznanie się do umyślnego popełnienia wykroczenia skarbowego w rozumieniu art. 4 § 1 Kodeksu karnego skarbowego”, z art. 2, art. 30, art. 40, art. 42, art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 12 kwietnia 2023 r. (data nadania), M.Ż. (wcześniej: W.-Ż.; dalej: skarżąca), r.prawna działająca w imieniu własnym, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca, wykonująca zawód radcy prawnego, 14 października 2022 r. została poddana procedurze tzw. nabycia sprawdzającego i w jej wyniku ukarana kredytowanym mandatem skarbowym w wysokości 2000 zł, wystawionym przez pracownicę Urzędu Skarbowego w C. Skarżąca złożyła do sądu wniosek o uchylenie tego mandatu.

Sąd Rejonowy w W. II Wydział Karny postanowieniem z 12 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]) odmówił uchylenia mandatu z uwagi na to, że w postępowaniu badał on jedynie, czy czyn wskazany w mandacie jest wykroczeniem skarbowym. Z racji niezaskarżalności tego orzeczenia za pomocą zwyczajnych środków zaskarżenia skarżąca uznała je za orzeczenie ostateczne w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 167a ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2022 r. poz. 859, ze zm.; dalej: Kodeks karny skarbowy, k.k.s.) do wniesienia kasacji w sprawie o wykroczenie skarbowe uprawnieni są wyłącznie Prokurator Generalny oraz Rzecznik Praw Obywatelskich.

Skarżąca wniosła o przeprowadzenie oceny konstytucyjności art. 62 § 4 k.k.s. w zakresie, w jakim użyte w tym przepisie słowo „sprzedaż” oznacza również świadczenie pomocy prawnej w rozumieniu art. 2 i 4 ustawy o radcach prawnych w toku nabycia sprawdzającego z art. 94k i następnych ustawy o KAS. Podniosła, że świadczenie przez radcę prawnego usług w ramach działalności kancelarii radcy prawnego nie powinno być postrzegane jako sprzedaż w rozumieniu art. 62 § 4 k.k.s. i w zakresie tym przepis ten jest – jej zdaniem – niezgodny z art. 65 ust. 1 i art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Dopuszczalność nabycia sprawdzającego względem czynności radcy prawnego podejmowanych w ramach działalności kancelarii radcowskiej, zdaniem skarżącej, zmusza radcę prawnego do pracy m.in. w warunkach konfliktu interesów, nieuświadomianego przez nią przełamania tajemnicy radcowskiej, zachodzenia podstaw odmowy świadczenia pomocy prawnej, dotkliwego pogwałcenia godności zawodu radcy prawnego, zanegowania udzielonego skarżącej zaufania publicznego oraz pogwałcenia stanowiącej istotę jej zawodu relacji zaufania na linii radca prawny – klient, wobec czego wymuszone na skarżącej czynności podejmowane przez nią w toku nabycia sprawdzającego wykraczają poza istotę wykonywania zawodu radcy prawnego, a to – jej zdaniem – narusza art. 30 i art. 32 w związku z art. 65 ust. 1 i art. 20 i art. 22 Konstytucji RP. Skarżąca uznała ponadto, że art. 62 § 4 k.k.s. w zakresie opisanym w *petitum* pozostaje również w niezgodzie z art. 47 Konstytucji, gdyż związanie pojęcia „sprzedaży” z działalnością radcy prawnego przeczy uznaniu tego zawodu (jak też niektórych innych, np. księdza, sędziego, lekarza, nauczyciela) za misję, która wiąże się z wyborem określonej drogi życiowej i wpływa w ten sposób na tożsamość osoby ten zawód wykonującej. W ten sam sposób art. 62 § 4 k.k.s. pozostaje, w ocenie skarżącej, w sprzeczności z aksjologią demokratycznego państwa prawnego, a więc z art. 2 Konstytucji. Skarżąca stwierdziła także, że zawód radcy prawnego wiąże się z edukacją prawną przez nieodpłatną pomoc prawną, jaką świadczy skarżąca. Posłużyło to jako argument do uzasadnienia tezy, że art. 62 § 4 k.k.s. stosowany w toku postępowania z art. 94k ustawy o KAS, nadaje pracy radcy prawnego charakter fasadowy, a co za tym idzie, sprzeczny z art. 30 i art. 40 Konstytucji. W skardze ujęto również, że objęcie pojęciem „sprzedaży” w rozumieniu art. 62 § 4 k.k.s. usług prawnych świadczonych przez radcę prawnego w kancelarii radcy prawnego w toku nabycia sprawdzającego skutkuje dyskryminacją skarżącej w zakresie wolności wykonywania zawodu przez pozbawienie skarżącej korzyści zarobkowej, a to – jej zdaniem – narusza nie tylko art. 65 ust. 1 w związku z art. 32, lecz także art. 21 i art. 64 ust. 2 oraz art. 32 Konstytucji.

Skarżąca wniosła również o zbadanie zgodności art. 140 § 1 k.k.s. w zakresie, w jakim przepis ten zezwala na uznanie przyjęcia mandatu karnego za przyznanie się do umyślnego popełnienia wykroczenia skarbowego w rozumieniu art. 4 § 1 k.k.s. z art. 2, art. 30, art. 40, art. 42, art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 Konstytucji. Zasugerowała, że przepis stanowiący przedmiot kontroli jest niezgodny z art. 30 Konstytucji, gdyż przyjęcie mandatu wystawionego przez pracowników Krajowej Administracji Skarbowej oznacza przyznanie się sprawcy do winy, i to winy umyślnej. Podniosła także, że uchybia to godności radcy prawnego i poniża go – stąd postulowana niezgodność z art. 40 ustawy zasadniczej. Ponadto wymuszenie automatycznego przyjęcia wersji niekoniecznie zgodnej z prawdą, zdaniem skarżącej,

uczyniło art. 140 § 1 k.k.s. niezgodnym z art. 42 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 45 ust. 1 i art. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2023 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: wskazanie ostatecznego orzeczenia, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącej; udokumentowanie daty doręczenia skarżącej tego orzeczenia (doręczenie np. poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty, w której doręczone zostało to orzeczenie wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki lub elektronicznego potwierdzenia odbioru) wraz z czterema kopiami; poinformowanie, czy od ostatecznego orzeczenia, został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia (wraz z czterema kopiami) oraz doręczenie czterech odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 12 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]).

Skarżąca odniosła się do zarządzenia w piśmie procesowym z 31 lipca 2023 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 23 lipca 2024 r. wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 62 § 4 Kodeksu karnego skarbowego z art. 2, art. 20, art. 21, art. 22, art. 30, art. 31, art. 32, art. 40, art. 42, art. 45, art. 47, art. 64 ust. 2 i art. 65 ust. 1 Konstytucji; przedłożenie do akt jednej, poświadczonej za zgodność z oryginałem, kopii drugiej strony recepty wydanej dla skarżącej przez NZOZ Przychodnię Lekarską „A.” podczas wizyty lekarskiej 14 października 2022 r. oraz doręczenie czterech odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 12 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]).

Skarżąca odniosła się do zarządzenia w piśmie procesowym z 20 sierpnia 2024 r. (data nadania).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Skarga konstytucyjna została sporządzona przez występującego we własnym imieniu radcę prawnego (art. 44 ust. 1 *in fine* u.o.t.p.TK).

Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że skarżąca:

– dochowała terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż odpis postanowienia Sądu Rejonowego w W. II Wydział Karny z 12 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]) wraz z uzasadnieniem został doręczony skarżącej 13 lutego 2023 r., a skarga została wniesiona do Trybunału 12 kwietnia 2023 r.;

– wyczerpała przysługującą jej drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), gdyż wskazane wyżej orzeczenie jest niezaskarżalne w trybie zwykłych środków odwoławczych, natomiast do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia w sprawie o wykroczenie karbowe uprawnieni są wyłącznie Prokurator Generalny i Rzecznik Praw Obywatelskich (art. 167a Kodeksu karnego skarbowego);

– określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK);

– wskazała, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jej zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK);

– przedstawiła uzasadnienie sformułowanych przez nią zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

Trybunał stwierdza także, że analizowana skarga nie jest obciążona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, a postawione w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

3. Trybunał podnosi również, że nie może uwzględnić wniosku skarżącej o połączenie niniejszej sprawy ze sprawą o sygn. Ts 16/23, przede wszystkim z uwagi na specyfikę wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej i wynikającą z niej praktykę rozpoznawania na tym etapie każdego środka osobno, a także na niedopuszczalność antycypacji wyniku tejże kontroli w odniesieniu do skargi inicjującej postępowanie o sygn. Ts 16/23. Wniosek o połączenie spraw do wspólnego rozpoznania może zostać uwzględniony (choć Trybunał na tym etapie tego nie przesądza), jeżeli obie skargi przejdą pozytywnie etap wstępnej kontroli.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowiono jak w sentencji.